

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

**«Середня освіта (Географія (Природознавство
та спортивно-туристська робота))»**

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія)
спеціалізацією Природознавство та спортивно-туристська робота
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
Кваліфікація: Бакалавр середньої освіти, вчитель географії,
природознавства та організатор спортивно-
туристської роботи

**ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
Рівненського державного гуманітарного університету**

Голова вченої ради
/проф. Постолювський Р.М./
(протокол № 4 від «26» травня 2018 р.)

Освітня програма вводиться в дію з 1 вересня 2018 р.

Ректор проф. Постолювський Р.М./
(наказ № 86-01-01 від «21» травня 2018 р.)

Рівне 2018 р.

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ

Освітньо-професійної програми

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: перший (бакалаврський) рівень
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 014.07 Середня освіта (Географія)
СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ Природознавство та спортивно-туристська робота
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 01 Освіта/Педагогіка
КВАЛІФІКАЦІЯ: Бакалавр середньої освіти, вчитель географії,
природознавства та організатор спортивно-
туристської роботи

Розробники програми:

Мартинюк В.О., к.г.н., проф.

Трохимчук І.М., к. пед. н., доц.

Портухай О.І., к. с.-г. н., доц.

ВНЕСЕНО

Кафедрою екології, географії та туризму

Протокол № 5 від 10 квітня 2018 року

ПОГОДЖЕНО

Методичною комісією психолого-природничого факультету

Протокол № 2 від «24» квітня 2018 року

Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія) спеціалізацією «Природознавство та спортивно-туристська робота», галузі знань 01 Освіта/Педагогіка розроблена до введення в дію Стандарту вищої освіти за відповідним рівнем вищої освіти проектною групою Рівненського державного гуманітарного університету у складі:

Керівник проектної групи:

1. Мартинюк Віталій Олексійович, кандидат географічних наук, професор.

Члени проектної групи:

1. Мартинюк Віталій Олексійович, кандидат географічних наук, професор;
2. Трохимчук Ірина Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент;
3. Портухай Оксана Іванівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Освітньо-професійна програма обговорена та схвалена на засіданні вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету.

Протокол №4 від 26 квітня 2018 року.

Голова вченої ради РДГУ

проф.. Р.М. Постоловський

Введено в дію наказом ректора Рівненського державного гуманітарного університету від 21 травня 2018 року № 86-01-01 як тимчасовий документ до введення Стандарту вищої освіти за відповідним рівнем вищої освіти спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) спеціалізації «Природознавство та спортивно-туристська робота».

Ця програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Рівненського державного гуманітарного університету.

Профіль освітньої програми зі спеціальності **014.07 Середня освіта (Географія)**

II. Профіль програми бакалавра зі спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) спеціалізація Природознавство та спортивно-туристська робота	
1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Рівненський державний гуманітарний університет Кафедра екології, географії та туризму
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Бакалавр
Освітня-кваліфікація	Бакалавр середньої освіти, вчитель географії, природознавства та організатор спортивно-туристської роботи
Офіційна назва освітньої програми	Середня освіта (Географія (Природознавство та спортивно-туристська робота))
Тип диплому та обсяг освітньої програми	одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін освітньої складової освітньо-наукової програми 4 роки
Наявність акредитації	Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, Україна, 2015
Цикл/рівень	НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень
Передумови	повна загальна середня освіта, молодший спеціаліст
Мова(и) викладання	Українська мова
Термін дії освітньої програми	01 вересня 2018 року до 01 вересня 2022 року
Інтернет адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.rshu.edu.ua
2 – Мета освітньої програми	
	Формування у здобувачів здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі з організації освітньо-виховного процесу, зумовлені закономірностями й особливостями сучасної теорії та методики навчання географії, які характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань,	01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта

спеціальність)	
Орієнтація освітньої програми	<p><i>Теоретичний зміст предметної області.</i> Сучасні теоретичні основи географічних наук, базові знання з природничих і суспільних наук (достатні для формування предметних компетентностей з географії), теоретичні основи наук про освіту, загальної і вікової психології, методики навчання географії у загальноосвітніх навчальних закладах.</p> <p><i>Методи, методики та теології:</i> Методи географічних наук (польових досліджень та обробки географічної інформації, у тому числі з використанням інформаційних технологій). Методики освітніх наук і психології з організації освітньо-виховного процесу. Методика формування предметних компетентностей з географії в середніх загальноосвітніх навчальних закладах.</p> <p><i>Інструменти та обладнання:</i> Обладнання та устаткування, необхідне для лабораторних і польових досліджень географічних об'єктів і систем, технічні засоби навчання, друковані та Інтернет-джерела інформації для формування предметних компетентностей з географії в процесі навчання здобувача і необхідних в освітньому процесі з географії в школі; використання баз для проведення навчальних і виробничої практик в інших освітніх установах (за договорами про співпрацю).</p>
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	<p>Загальна освіта в галузі «Освіта» спеціальності Середня освіта (за предметною спеціальністю «Географія»)</p> <p>Ключові слова: географія, картографія, топографія, ландшафт, геологія, метеорологія, клімат, геоморфологія, гідрологія, рекреація, туризм, економічна і соціальна географія, краєзнавство, педагогіка, екскурсія, демографія.</p>
Особливості програми	Обов'язковий семестр міжнародної мобільності реалізується шляхом викладання окремих професійних дисциплін англійською мовою
4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Основна (базова) середня школа та заклади позашкільної освіти учнівської молоді.
Продовження освіти	Можливість навчання на другому (магістерському) рівні.

5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Проблемно орієнтоване навчання з елементами самонавчання за такими методами та технологіями як: збір, обробка та інтерпретація результатів досліджень; навички науково-виробничої, проектної, організаційної та управлінської діяльності.
Оцінювання	Письмові та усні екзамени, презентації, практики, вхідний та вихідний модульний контроль, захист кваліфікаційної роботи.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук та географічної науки і характеризуються комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітньо-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК01.Знання й розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК02.Здатність діяти на засадах етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК03.Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК04.Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК05.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК06.Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК07.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК08. Здатність грамотно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК09.Здатність використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності.</p> <p>ЗК10.Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК01. Здатність демонструвати знання про структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку, значення для суспільства.</p> <p>ФК02. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів.</p> <p>ФК03. Здатність використовувати поняття, концепції,</p>

парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному).

ФК04. Здатність належно використовувати географічну термінологію, ефективно і вільно передавати географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами.

ФК05. Здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності.

ФК06. Здатність виконувати польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, інтерпретувати отримані результати досліджень, застосовувати їх у професійній діяльності.

ФК07. Здатність застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географії відповідно до вимог державного стандарту з освітньої галузі «Природознавство» в основній (базовій) середній школі.

ФК08. Уміння організувати роботу учнів за рівнями засвоєння навчального матеріалу та застосовувати методи діагностування навчальних досягнень учнів з географії, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.

ФК09. Здатність до комплексного планування, організації та здійснення навчальних проєктів, підготовки аналітичної звітної документації та презентацій.

ФК10. Здатність до комунікації зі спільнотами, уміння організувати комунікацію учнів і вихованців, створювати рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічних особливостей.

ФК11. Здатність до пошуку джерел географічної інформації та її наукового опрацювання і використання, зокрема, порівняння, аналізу і

	<p>представлення на основі географічних методів і підходів, у тому числі інформаційних технологій.</p> <p>ФК12. Здатність вивчати психологічні особливості засвоєння учнями навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітньо-виховного процесу у середній школі.</p> <p>ФК13. Здатність розуміти та пояснювати особливості фізико-географічних об'єктів у геосферах, взаємозв'язки у ландшафтах та біогеоценозах.</p> <p>ФК14. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах.</p> <p>ФК15. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем та людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.</p> <p>ФК16. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати і пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України.</p> <p>ФК17. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній та позашкільній діяльності.</p> <p>ФК18. Здатність до аналізу безпечності умов перебування та відпочинку туриста, застосування методологічного апарату вивчення безпечності туристичної подорожі, організації безпечної подорожі, страхування туристів при організації туру.</p> <p>ФК19. Здатність орієнтуватись в організації рекреаційно-туристичного простору.</p> <p>ФК20. Здатність застосовувати уміння роботи зі статистичними даними, збору, узагальнення та обробки статистичної інформації, що відображає стан природних і суспільних територіальних систем.</p> <p>ФК21. Здатність застосовувати екологічні підходи до організації обслуговування туристів для забезпечення сталого розвитку туристичної галузі</p>
7 – Програмні результати навчання	
	<p>Нормативний зміст за стандартом вищої освіти України підготовки бакалавра передбачає наступні програмні результати навчання:</p> <p>1. знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географічної науки,</p>

предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географії;

2. знає географічну термінологію та номенклатуру;

3. описує основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих її компонентів, класифікує зв'язки і залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них;

4. пояснює просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях;

5. пояснює зміни, які відбуваються у географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки і детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства;

6. знає сучасні теоретичні та практичні основи методики навчання географії в загальноосвітній школі;

7. знає психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів.

8. аналізує державний стандарт основної (базової) середньої школи і навчальні програми з географії та природознавства для планування і конструювання основних видів навчальної діяльності учнів;

9. застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно- та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати та порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії;

10. вибирає і застосовує основні методики та інструменти, які є типовими для різних галузей географії, виконує стандартні виміри і спостереження основних параметрів географічного середовища, необхідні для формування предметних компетентностей з географії в середніх загальноосвітніх навчальних закладах;

11. демонструє уміння охарактеризувати регіони, ландшафти і біогеоценози, пояснити їх особливості і взаємозв'язки, сформовані географічним положенням та іншими географічними чинниками;

12. встановлює роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку;

13. володіє основами професійної культури при підготовці та редагуванні текстів державною мовою зі спеціальності та предметної спеціальності;

14. володіє однією з іноземних мов на рівні, необхідному для роботи з навчально-методичною літературою зі спеціальності та предметної спеціальності;

15. здійснює відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи (в тому числі – за допомогою інформаційних технологій);

16. формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій;

17. застосовує сучасні методики і технології, в тому числі і інформаційні, для забезпечення формування в учнів предметних компетентностей та для формування основ цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог державного стандарту з освітньої галузі «Природознавство» основної (базової) середньої школи;

18. уміє самостійно вести польові природознавчі, фізико-географічні й суспільно-географічні дослідження, необхідні для організації практичних занять з географії в школі та для позашкільної краєзнавчої і природоохоронної роботи;

19. застосовує методи діагностування досягнень учнів, здійснює педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху;

20. має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності і обдуманого вибору шляхів їх вирішення, здатний нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності;

21. дотримується сам під час польових і виробничої практик, та формує в учнів екологічні цінності й відповідальне ставлення школярів до природи, повагу до культурних цінностей і традицій місцевого населення під час краєзнавчих екскурсій і туристичних походів.

22. організовує співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях), визначає оптимальні шляхи організації учнівського колективу в різних видах діяльності;

	<p>23. розуміє значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.</p> <p>24. самостійно організовує процес навчання упродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності здобуті під час навчання предметні компетентності;</p> <p>25. забезпечує рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічних особливостей.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	якісний показник професорсько-викладацького складу випускової кафедри становить 87,5 %.
Матеріально-технічного забезпечення	Обладнання та устаткування, необхідне для лабораторних і польових досліджень географічних об'єктів і систем, технічні засоби навчання, друковані та Інтернет-джерела інформації.
Інформаційне та навчальне методичне забезпечення	Використання віртуального навчального середовища Рівненського державного гуманітарного університету та авторських розробок професорсько-викладацького складу кафедри і 100% забезпечення навчально-методичними комплексами дисциплін.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Рівненським державним гуманітарним університетом та вищими навчальними закладами й науковими установами України.
Міжнародна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Рівненським державним гуманітарним університетом та зарубіжними навчальними закладами
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Можливе

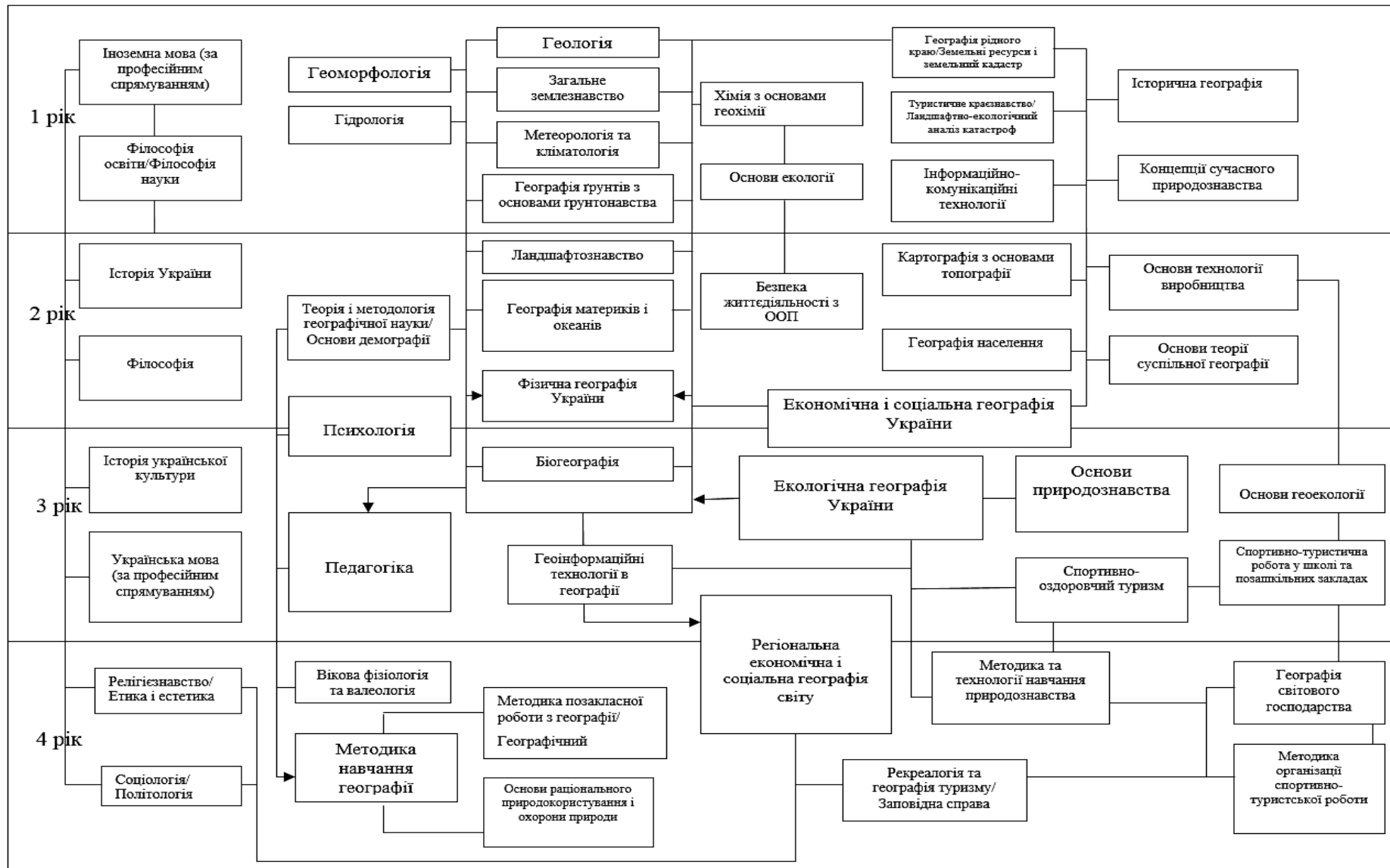
2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи) практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 01	Історія України	3,0	е
ОК 02	Історія української культури	3,0	е
ОК 03	Українська мова (за проф. спрямуванням)	3,0	е
ОК 04	Філософія	3,0	е
ОК 05	Ландшафтознавство	4,0	е
ОК 06	Основи екології	3,0	з
ОК 07	Геоінформаційні технології в географії	3,0	з
ОК 08	Іноземна мова (за проф. спрямув.)	6,0	е
ОК 09	Психологія	7,5	е, з
ОК 10	Педагогіка	9,0	з, е
ОК 11	Методика навчання географії	8,0	е
ОК 12	Вікова фізіологія та валеологія	3,0	з
ОК 13	Географія материків і океанів	11,0	з, е
ОК 14	Географія світового господарства	5,0	з
ОК 15	Регіональна економічна і соціальна географія світу	12,0	з, е
ОК 16	Історична географія	3,0	з
ОК 17	Фізична географія України	6,0	е
ОК 18	Економічна і соціальна географія України	10,0	з, е
ОК 19	БЖД з ООП	3,0	з, е
ОК 20	Геологія	6,0	е
ОК 21	Загальне землезнавство	4,0	е
ОК 22	Метеорологія та кліматологія	4,0	е
ОК 23	Гідрологія	3,0	з
ОК 24	Геоморфологія	4,0	е
ОК 25	Основи технології виробництва	4,0	з
ОК 26	Географія населення	3,0	з
ОК 27	Основи теорії суспільної географії	3,0	з
ОК 28	Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства	3,0	е
ОК 29	Біогеографія	3,0	е
ОК 30	Навчальна практика	15,0	ззз
ОК 31	Педагогічна практика (пропедевтика) (5с б/к)	3,0	з
ОК 32	Педагогічна практика (виробнича)	9,0	з
ОК 33	Комплексний іспит (оглядові лекції) 8с	1,5	

Загальний обсяг обов'язкових компонент		179,0	
Вибіркові компоненти освітньої програми			
	<i>Вибірковий блок 1</i>		
ВК1/ВК2	Соціологія/Політологія	3,0	з
ВК3/ВК4	Релігієзнавство/ Етика і естетика	3,0	з
ВК5/ВК6	Філософія освіти/Філософія науки	3,0	з
	<i>Вибірковий блок 2</i>		
ВК7	Хімія з основами геохімії	3,0	е
ВК8	Інформаційно-комунікац. технології	3,0	з
ВК9	Концепції сучасного природознавства	3,0	е
ВК10/ ВК11	Теорія і методологія географічної науки/ Основи демографії	4,5	е
ВК12/ ВК13	Рекреалогія та географія туризму/ Заповідна справа	3,0	е
ВК14/ ВК15	Географія рідного краю/ Земельні ресурси і зем. кадастр	3,0	з
ВК16/ ВК17	Методика позакласної роботи з географії/ Географічний моніторинг	3,5	е
ВК18/ ВК19	Туристичне краєзнавство/ Ландшафтно- екологічний аналіз катастроф	3,0	з
ВК20	Основи природознавства	5,0	з
ВК21	Основи геоєкології	3,0	з
ВК22	Спортивно-оздоровчий туризм	3,0	з
ВК23	Екологічна географія України	4,0	е
ВК24	Методика та технології навчання природознавства	4,0	з
ВК25	Методика організації спортивно- туристської роботи	4,0	е
ВК26	Спортивно-туристична робота у школі та позашкільних закладах	3,0	е
ВК27	Картографія з основами топографії	5,0	з
ВК28	Основи раціонального природокористування і охорони природи	3,0	з
Загальний обсяг вибірових компонент		69,0	
Загальний обсяг освітньої програми		240	

2.2 Структурно-логічна схема освітньої програми

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форма атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи або у формі комплексного кваліфікаційного екзамену.
Вимоги до кваліфікаційної роботи та кваліфікаційного екзамену	<p>Кваліфікаційна робота передбачає розв'язання складної спеціалізованої задачі та/або практичної проблеми у сфері географії, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, потребує застосування теоретичних положень і методів наук про Землю.</p> <p>Кваліфікаційна робота має бути перевірена на плагіат.</p> <p>Кваліфікаційна робота має бути розміщена на сайті вищого навчального закладу або його структурного підрозділу.</p> <p>Комплексний кваліфікаційний екзамен має на меті встановлення освітньої та професійної кваліфікації і включає завдання для перевірки результатів навчання з теорії географії як науки, та теорії й методики навчання географії в основній (базовій) середній школі та в непрофільних класах старшої школи.</p>

Атестація випускників завершується отриманням документу встановленого зразка про присудження їм ступеня бакалавра з присвоєнням кваліфікації: *бакалавр середньої освіти, вчитель географії, природознавства та організатор спортивно-туристської роботи.*

